

การวิเคราะห์การอ้างอิงของวิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์
ที่มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

นางสาวอารีย์ ชื่นวัฒนา

006584

ศูนย์วิทยทรัพยากร
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษิตตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๒๔

CITATION ANALYSIS OF MASTER'S THESES ON LIBRARY SCIENCE
RELATED TO COLLEGE AND UNIVERSITY LIBRARIES

Miss Aree Cheunwattana

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Library Science
Graduate School
Chulalongkorn University

1981

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์การอ้างอิงของวิทยานิพนธ์สาขาวิชา
 บรรณารักษศาสตร์ที่มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัย
 และมหาวิทยาลัย

ชื่อ นิสิต นางสาวอารีย์ ชื่นวัฒนา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาวดี สืบสนธิ์

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์

ปีการศึกษา ๒๕๒๔

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักที่จะศึกษาประเภท ขอบเขตเนื้อหาวิชา อายุ ภาษา ประเทศผู้ผลิต และลักษณะของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง ตลอดจนศึกษารายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ที่มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ทั้งนี้โดยทำการวิเคราะห์การอ้างอิงที่ปรากฏในเชิงอรรถ ๑,๙๖๕ รายการ ของวิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๑๔ ถึง ๒๕๒๒ จำนวน ๓๑ เล่ม ผลการวิจัยที่น่าเสนอเป็นคำร้อยละ สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

หนังสือและวารสาร เป็นเอกสารที่ผู้เรียบเรียงวิทยานิพนธ์อ้างอิงมากที่สุด เอกสารที่ได้รับการอ้างอิงประมาณร้อยละ ๖๗ เป็นเอกสารในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ที่เหลือเป็นเอกสารในสาขาวิชาอื่น ๆ ซึ่งมีจำนวนการอ้างอิงเอกสารในสาขาวิชาสังคมศาสตร์มากที่สุด ในการวิเคราะห์อายุของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง สรุปได้ว่า ผู้เรียบเรียงวิทยานิพนธ์มักจะอ้างอิงเอกสารใหม่ ๆ ที่มีอายุไม่เกิน ๕ ปี และ ๑๐ ปี สำหรับการพิจารณาภาษาของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง

ปรากฏว่า เป็นการอ้างถึงเอกสารภาษาอังกฤษ ประมาณร้อยละ ๖๑ และที่เหลือ ร้อยละ ๓๙ เป็นการอ้างถึงเอกสารภาษาไทย เอกสารที่ได้รับการอ้างถึง ประมาณ ร้อยละ ๕๐ เป็นเอกสารที่ตีพิมพ์ในสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ยัง ปรากฏเด่นชัดว่า เอกสารที่ได้รับการอ้างถึงส่วนใหญ่เป็นเอกสารทุติยภูมิ

จากการวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารจำนวน ๕๔๕ รายการ พบว่า ในจำนวนนี้ ประมาณร้อยละ ๔๐ เป็นการอ้างถึงวารสารหลักเพียง ๒๖ รายการ วารสารภาษาไทยที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด คือ วารสารห้องสมุด ส่วนวารสาร ภาษาอังกฤษที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด คือ College & Research Libraries

ถึงแม้ว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะแสดงถึงการใช้อีกเอกสารโดยประมาณของนักวิจัย เพียงกลุ่มเดียวก็ตาม แต่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในงานห้องสมุดได้หลาย ประการ ตัวอย่าง เช่น ช่วยเป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์ในการพัฒนาทรัพยากร ห้องสมุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการเลือกสรรและจัดหา ทั้งยังสามารถนำไปใช้ เป็นแนวทางในการจัดเสนอบริการสารนิเทศที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้ อีกด้วย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตเฉพาะการวิเคราะห์การอ้างถึงใน วิทยานิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ดังนั้น ควรจะได้มี การวิเคราะห์การอ้างถึงของวรรณกรรมทางบรรณารักษศาสตร์ทั้งแขนงวิชา เพื่อ ศึกษาการขยายตัวและโครงสร้างของวรรณกรรม สำหรับบรรณารักษ์ปฏิบัติงานใน ห้องสมุดสาขาวิชาอื่น ๆ เช่น ห้องสมุดทางวิทยาศาสตร์ หรือทางสังคมศาสตร์ สามารถนำวิธีการวิเคราะห์การอ้างถึงไปใช้ศึกษาการใช้ห้องสมุดและทรัพยากรใน ทางอ้อม และนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาทรัพยากรและบริการ ของห้องสมุด นอกจากนี้ การศึกษาในเชิงเปรียบเทียบระหว่างการวิเคราะห์การ อ้างอิงกับการศึกษาการใช้ห้องสมุดโดยตรง และการวิเคราะห์การอ้างถึงโดยใช้

หน่วยการวิเคราะห์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสือเล่ม วารสาร ฯลฯ เป็นเรื่อง
ควรจะได้รับ ความสนใจ เพราะจะช่วยให้เห็นถึงวิธีการวิเคราะห์การอ้างถึงที่
เที่ยงตรงและมีประสิทธิภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Citation Analysis of Master's Theses on
Library Science related to College and
University Libraries

Name Miss Aree Cheunwattana

Thesis Advisor Assistant Professor Prapavadee Suebsonthi, Ph.D.

Department Library Science

Academic Year 1981

ABSTRACT

The main purpose of this study is to determine the form, subject, time span, language, country of publication, and the type of cited documents. This study also aims at identifying the most cited journals. The source publication used in this study was 31 library science master's theses relating to college and university libraries. These theses were completed between 1965-1979 at the Department of Library Science, Graduate School, Chulalongkorn University. The footnotes used in this citation analysis were totally 1,765. The results were analyzed and presented in percentage and can be summarized as follows:

It was found that books and journals were the most important forms of literature cited by the master's candidates. Approximately, 67 percent of the total citations referred to

the literature of library and information science. The rest cited the materials in other disciplines, of which the social science literature was predominant. Concerning the date of cited documents, it was indicated that the researchers in this area tended to cite the recent literature published within the past 5 and 10 years. In terms of languages, the English documents made up about 61 percent of the total citations. The Thai documents accounted for about 39 percent. Nearly 50 percent of the cited documents was published in the United States. In addition, it was apparent that most of the citations referred to the secondary sources.

From the analysis of 549 journal citations, 26 main journals were referred by about 80 percent of the total journal citations. The most cited Thai journal was Thai Library Association Bulletin, whereas College & Research Libraries was mostly cited among other English library journals.

Although the findings of this study represented the characteristics of the literature presumably used by one specific group of researchers, they have several implications to library practice. For instances, they can serve librarians as the guidelines in library collection development, especially in setting up the selection and acquisition ...

policies. They also guide the librarians in arranging appropriate information services in order to fulfill the users' needs.

Since this study was conducted only in the area of college and university libraries, further studies on citation analysis of the whole field of library science are needed so as to enlighten the growth and structure of the literature in this field. Librarians working in other types of libraries (i.e., special libraries in science and social sciences, etc.) can apply this method to study the use of library and materials indirectly. The results obtained may be useful for their library collection development as well as information service arrangement. Besides, the comparative studies of the citation analysis and the actual library use, along with using other types of source publications (i.e., monographs, serials, etc.) in citation analysis should receive further considerations and are recommended. These studies will likely point out the effective and valid method of citation analysis.

กิติกรรมประกาศ

ในการวิจัยครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้รับคำปรึกษา ความช่วยเหลือ และการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาวดี สืบสนธิ์ นอกจากนี้ยังได้รับขอแนะนำอันเป็นประโยชน์หลายประการจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ล. จ้อย นันทวิชรินทร์ รองศาสตราจารย์จรรุวรรณ สินธุโสภณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จี จันทวิมล รวมทั้ง รองศาสตราจารย์บีขนาด มุนนาค และอาจารย์ ดร.ฉลอง สุนทราวาณิชย์ แห่งภาควิชาประวัติศาสตร์ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณเพื่อนที่รักทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณคารกา-คุณเมตตา วงศ์ศิริ คุณกรทิพย์ เหมปลาดาศ คุณนันทนา เนตรนพรัตน์ คุณวีณา ไรจนราชา ตลอดจนเพื่อนบรรณารักษ์ ๒๑ และ ๒๒ สำหรับกำลังใจและความเอื้อเพื่อ

ขอขอบคุณ คุณวิชรินทร์ หะสิทธิ์เวช ผู้ช่วยดำเนินการให้วิทยานิพนธ์สำเร็จเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ด้วยความตั้งใจอย่างดียิ่ง

และท้ายสุด ข้าพเจ้าขอมอบงานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาแก่ ศาสตราจารย์แมนมาศ ขวดีต ผู้ชี้แนะให้ข้าพเจ้าเห็นคุณค่าของวิชาบรรณารักษศาสตร์ และส่งเสริมให้ข้าพเจ้าศึกษาจนสำเร็จด้วยความเมตตากรุณาตลอดมา.

อารีย์ ชื่นวัฒนา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิติกรรมประกาศ	ญ
สารบัญตาราง	ท
สารบัญแผนที่	ณ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
สมมุติฐานของการวิจัย	๔
ขอบเขตของการวิจัย	๔
วิธีดำเนินการวิจัย	๔
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๕
ข้อจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	๕
๒ การวิเคราะห์การอ้างถึงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
การอ้างถึง	๗
การวิเคราะห์การอ้างถึง	๑๐
ประวัติและพัฒนาการของการวิเคราะห์การอ้างถึง	๑๑
จุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์การอ้างถึง	๓๒
ประโยชน์ของการวิเคราะห์การอ้างถึง	๓๓
ข้อจำกัดของการวิเคราะห์การอ้างถึง	๓๖

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๔
งานวิจัยในต่างประเทศ	๔๔
งานวิจัยในประเทศไทย	๕๕
๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๖๐
การเลือกวิทยานิพนธ์เพื่อใช้เป็นหน่วยในการวิเคราะห์	๖๐
การสร้างแบบฟอร์มการวิเคราะห์	๖๓
การสร้างเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์	๖๔
การบันทึกข้อมูล	๗๔
การวิเคราะห์ข้อมูล	๗๖
๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์	๗๗
ประเภทของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง	๗๕
ขอบเขตเนื้อหาวิชาของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง	๘๒
อายุของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง	๘๖
ภาษาของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง	๘๕
ประเทศผู้ผลิตเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง	๘๓
ลักษณะของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง	๘๖
วารสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด	๘๕
๕ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๐๒
สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล	๑๐๒
ข้อจำกัดในการวิจัย	๑๐๔
การนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ	๑๑๐
แนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต	๑๑๓

บรรณานุกรม	๑๑๔
ภาคผนวก ก. วิทยาลัยนพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่มีขอบเขต เนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย	๑๒๕
ข. แบบฟอร์มการวิเคราะห์การอ้างอิงของวิทยาลัยนพนธ์ สาขาบรรณารักษศาสตร์ที่มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับ ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย	๑๓๑
ค. บรรณานุกรมงานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวกับการ วิเคราะห์การอ้างอิง	๑๓๔
ประวัติผู้เขียน	๑๓๖

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑	จำนวนการอ้างอิงทั้งหมดจำแนกตามขอบเขตเนื้อหาของ วิทยานิพนธ์ ๗๘
๒	จำนวนการอ้างอิงจำแนกตามประเภทของเอกสาร ๘๐
๓	การอ้างอิงเอกสารประเภทต่าง ๆ จำแนกตามขอบเขต เนื้อหาของวิทยานิพนธ์ ๘๓
๔	การอ้างอิงเอกสารประเภทต่าง ๆ จำแนกตามขอบเขต เนื้อหาวิชาของเอกสาร ๘๕
๕	การอ้างอิงเอกสารประเภทต่าง ๆ ภายในและภายนอก สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ๘๗
๖	การอ้างอิงเอกสารในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และ สารนิเทศศาสตร์และสาขาวิชาอื่น ๆ แยกตามขอบเขต เนื้อหาของวิทยานิพนธ์ ๘๘
๗	การอ้างอิงเอกสารในกลุ่มอายุต่าง ๆ จำแนกตามขอบเขต เนื้อหาของวิทยานิพนธ์ ๙๐
๘	การอ้างอิงเอกสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษจำแนกตาม ขอบเขตเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ ๙๒
๙	การอ้างอิงเอกสารที่พิมพ์ในประเทศต่าง ๆ จำแนกตาม ประเภทของเอกสาร ๙๔
๑๐	การอ้างอิงเอกสารที่พิมพ์ในประเทศต่าง ๆ จำแนกตาม ขอบเขตเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ ๙๕

ตารางที่ ๑๑	การอ้างถึง เอกสารปฐมภูมิและเอกสารทุติยภูมิจำแนกตาม ขอบเขตเนื้อหาของวิทยานิพนธ์	๕๗
๑๒	การอ้างถึง เอกสารปฐมภูมิและเอกสารทุติยภูมิจำแนกตาม ขอบเขตเนื้อหาของเอกสาร	๕๘
๑๓	รายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด จำนวน ๒๖ รายการ	๑๐๑

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแนที่

แผนี่การอ้างถึง (Citation Diagram)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย